

www.pcob-zuidplas.nl

**HISTORISCHE
VERENIGING**
NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL

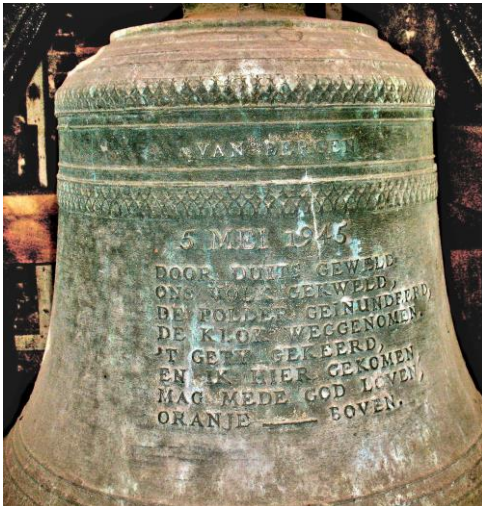
2020: 75 jaar vrijheid en 10 jaar Zuidplas

Gemeentebrede herinneringen

1. Uit de verte te zien: kerktoren Moerkapelle

In Moerkapelle woonden, evenmin als in Zevenhuizen, Joodse Nederlanders. Er kwam in Moerkapelle niemand om in WOII. Er kwam dus geen oorlogsmonument voor gevallen en er kwamen ook geen jaarlijkse publieke herdenkingen. Sinds de Zuidplaspasfusie wordt er in Moerkapelle op 4 mei een krans gelegd bij een bord, daterend uit 1968, toen de oude hervormde pastorie raadhuis werd. Het bord was niet bedoeld voor zo'n herdenking, gezien de oude anti-Oranjezin: *'Ook hier zal vrijheid heilig wezen'*. Komt reproductie van deze puur patriottische zin in dit oranjedorp niet van de zesde regel uit het Moerkapelse rijmpje in deel 5 van 'De Nederlandsche Stad- en DorpBeschrijver' uit 1797? Het was de ambtelijk-bestuurlijke fabricage van 2010 om in alle vier de dorpen als 'Zuidplaspasbrede identiteit' een krans te leggen.

In Moerkapelle werd in 1943 de torenklok geroofd. Een vervangende Van Bergenklok, gedateerd 5 mei 1945, is daar toch een soort 'ontoegankelijk oorlogsmonument':

'Door Duits geweld ons volk gekweld, de polder geinundeerd, de klok weggenomen. 'T getij is gekeerd, en ik hier gekomen, mag mede God loven, ORANJE — BOVEN.'

2. Oude Algemene Begraafplaats Moordrecht, Koningin Julianastraat 11

Op de oude begraafplaats bevinden zich twee oorlogsmonumenten, het eerste is gewijd *'aan hen die voor de vrijheid alles gaven'*.

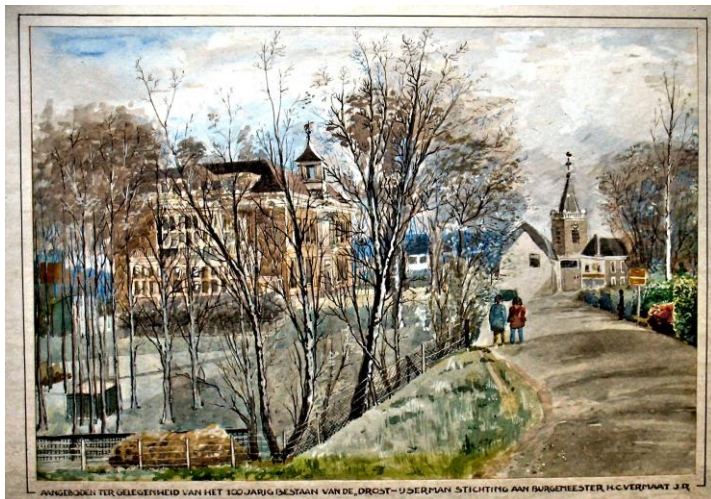
In 1999 werd er een monument, ontworpen door Aad de Wit, bijgeplaatst voor de weggevoerde Joodse Nederlanders: **Celina van Bueren-Slier, Moses van Bueren, Joseph van Bueren** en **Juda Hans Falkenburg**. (Van de gevallen NS-er C.A. Koster is een gedenkplaat in station Gouda.)

Op deze Oude Algemene Begraafplaats herinnert een grafsteen van de familie Verdoold aan een abusievelijke RAF-aanval op de nabijgelegen Stevensstraat op 19 november 1944.

3. Weeshuis Drost-IJserman, Westeinde 1, Moordrecht

Dit Weeshuis (1874) had weinig of geen Moordrechtse wezen meer. Door het bombardement van het in Rotterdam op 14 mei 1940 getroffen Gereformeerd Rotterdamers

Burgerweeshuis (Goudsewaagenstraat) kwamen er tegen de honderd bij. In 1956 ver trok het res tant.

4. Geschutsstelling aan de Vijfde Tochtweg in Moordrecht

Aan de Vijfde Tochtweg werd een Duitse ge schutsopstelling en manschap penverblijf in 2013 een ge meentelijk monument.

Geschutsopstelling en manschappenverblijf

ZUIDPLAS GEWOON GRENZeloos

De hier afgebeelde geschutsopstelling en het bijbehorende manschappenverblijf zijn restanten van de Erft of Noorder Waterwal. Deze Noorder Waterwal was een Duitse verdedigingslinie, achter de Rotterdam en het daarachter gelegen Landhoofd. De linie lag tussen Rotterdam en Rotterdam wijk het deel in deze regio, vanaf Rotterdam aan de Rijn, parallel aan de Gouwe, tot aan de Rotterdamse Dijk bij de Erft.

De Noorder Waterwal was naar 1940 gebouwd in functie van de verdedigingsopstelling van de Noorder Waterwal. Deze verdedigingsopstelling, bestaande uit geschutsopstellingen en manschappen verblijven, was bedoeld om de rivier te verdedigen tegen de aanval van de Duitsers. Deze verdedigingsopstelling was gebouwd in de vorm van betonnen verdedigingswerken, geschutsopstellingen, manschappenverblijven en andere werken voor afdekking van het gebied. De Noorder Waterwal (Noorder Waterwal) was naar verdedigbaar, verder stonden ten noorden van Goude berg de Noorder Waterwal (Noorder Waterwal) die is gebouwd om de gebieden aan de oostzijde van de Vijfde Tochtweg onder een kanten nemen. De stelling bleef tot eind mei 1940 de verdedigingsopstelling van de Noorder Waterwal.

Op de kaart staat te zien hoe de Duitse geschutsopstelling en het manschappenverblijf zijn gebouwd. Deze stelling was verder versterkt met betonnen werken en was bedoeld om de rivier te verdedigen tegen de aanval van de Duitsers. De stelling was gebouwd in de vorm van betonnen verdedigingswerken, geschutsopstellingen, manschappenverblijven en andere werken voor afdekking van het gebied. De Noorder Waterwal (Noorder Waterwal) was naar verdedigbaar, verder stonden ten noorden van Goude berg de Noorder Waterwal (Noorder Waterwal) die is gebouwd om de gebieden aan de oostzijde van de Vijfde Tochtweg onder een kanten nemen. De stelling bleef tot eind mei 1940 de verdedigingsopstelling van de Noorder Waterwal.

Openbaar door: **ProRail**

www.zuidplasegewoongrenzeless.nl

Zuidplas

5. Gedenknaald en Oude Begraafplaats, Prinses Beatrixstraat 4, Nieuwerkerk aan den IJssel

Bij de begraafplaats aan de Kerklaan werd op 20 oktober 1945 een zandsteen naamloze gedenknaald in gebruik genomen naar ontwerp van

P.J.M. van Stokkum. Genoemd werden:

'hen die vielen voor en door de bevrijdingsstrijd'.

In 2019 is de naald aangevuld met een steen met een Davidsster met daarin de namen van de drie weggevoerde Joodse Nederlanders: **Maurits Polak, Barend Koning en Sientje Koning-de Jong.**

De bij de Slag in de Javazee in 1942 gevallen **Jan de Graaff** kwam ook op het Indiëmonument.

De verzetsman **Arie den Toom**, die als Rotterdammer op 3 april 1945 aan de Oostzeedijk als represaille gefusilleerd werd, was een geboren Nieuwerkerker en werd op 6 augustus 1945 in Nieuwerkerk vanuit de dorpskerk met BS-er herbegraven. (In Rotterdam zijn er monumenten en een straatnaam voor Arie den Toom.)

De gevangen Nieuwerkerkse verzetsman Dirk van den Dool werd op 5 februari 1945 ook als represaille in Amersfoort gefusilleerd. (Nabij het spoor daar is er een gedenksteen met ook zijn naam.)

Op 25 februari 1945 overviel het Rotterdamse verzet voor geld en voedsel een (fout gekozen) boerderij aan de Hoofdweg en dat kostte marechaussee

Rokus Fonkert het leven bij het doen van zijn plicht.

6. Inundatielandschappen, o.a. in Hitland

Delen van polders beoosten de Rotte, de Zuipaspolder, de Kleinpolder en de fusie-polder Esse, Gans- en Blaardorp (Later: Park Hitland) kwamen van 1944-

1945 in een Duitse waterlinie te liggen. Het was tégen de bevrijding!

7. Steiger molen 'Windlust', Kortenoord 3

Bij de molen 'Windlust' op Kortenoord is nog het kleinste oorlogsmonumentje uit 2005 te vinden: een bankje met een danktekst voor hulp in 1945 aan Made (N.Br.). Vanaf hier vonden de hulptransporten plaats.

8. Monument 1940, Dorpsstraat, Zevenhuizen

Het oorlogsmonument voor 1940, ontwerp van gemeentepopzichter Leen Dekker voor in de hervormde pastorie-tuin in de Dorpsstraat, werd onthuld op 29 augustus 1945 en is in 1985 herplaatst. De levenszuil van **Nicolaas van Zuylen** werd afgebroken bij vliegveld Valkenburg en die van **Frederik Hofman** in Waardenburg.

9. Monument bij The Jolly Duck, Zevenhuizen

Op 29 april 1945 werd aan de Rotte een jachthuis overvallen. Dat kostte twintig verplicht in Duitse dienst zijnde Turkestanen het leven en twee man aan de geallieerde kant. Zij kregen in 1995 van een stichting een monument '*Spiegeling naar de toekomst*' (van C. Ammerlaan) met ook een steen met de namen **John E. McCormick** en **Jacob L. van Rij** (uit de USA en uit Zoetermeer).

*Jachthuis
The Jolly Duck
(Van Zuijlen)*

Oudheidkamers met diverse WOII-objecten

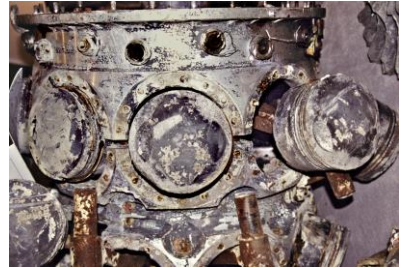
Zuidplas heeft drie Oudheidkamers met alle ook objecten uit WOII. Ze zijn divers, maar deels ook overeenkomstig, zoals een dankoorkonde voor de opvang van Wageningse burgers in mei 1940, doorgegeven door Zuidplas.

Wandbord Moordrecht

Dankoorkonde Nwk

*Geborgen vliegtuigmotor
Zevenhuizen (Middelweg)*

• Historische Vereniging Moordrecht

Oudheidkamer Het Weeshuis, Westeinde 1, Moordrecht. Open: tweede zaterdag van de maand van 13.30-16.30 uur. Juli/augustus gesloten.

Website: www.historischeverenigingmoordrecht.nl

• Historische Vereniging Nieuwerkerk a.d. IJssel

Oudheidkamer, 's-Gravenweg 6a, Nieuwerkerk aan den IJssel. Open eerste zaterdag van de maand plus Open Monumentendag van 14.00-17.00 uur.

Website: www.hvnweb.nl

• Stichting Oud Zevenhuizen-Moerkapelle

Historisch Centrum 'Ons Verleden', Twee-manspolder 15, Zevenhuizen. Geopend laatste zaterdagen van de maand van 13.30-16.00 uur

Website: www.oudzevenhuizenmoerkapelle.nl

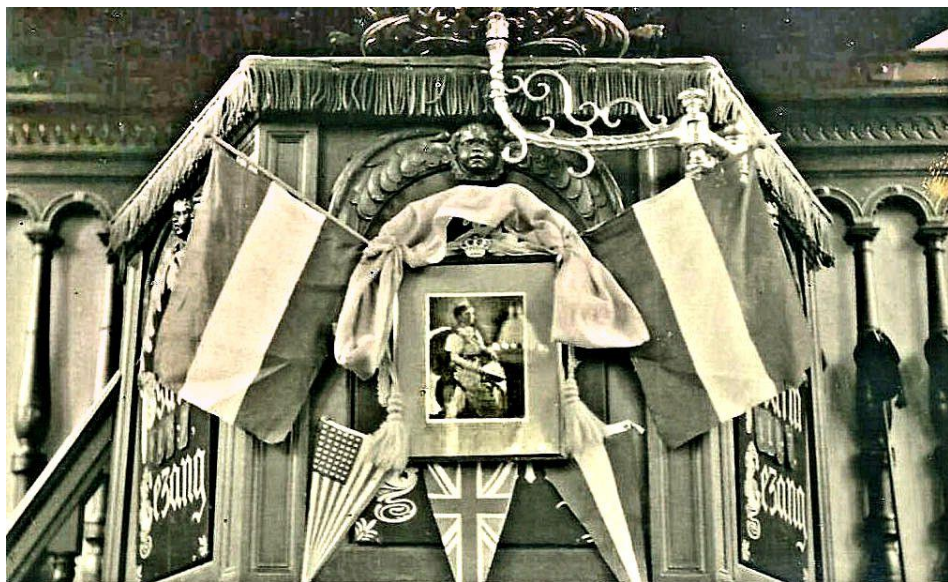
Zevenhuizen, 1944-1945

Waterinlaat in Zuidplaspolder bij Onderweg

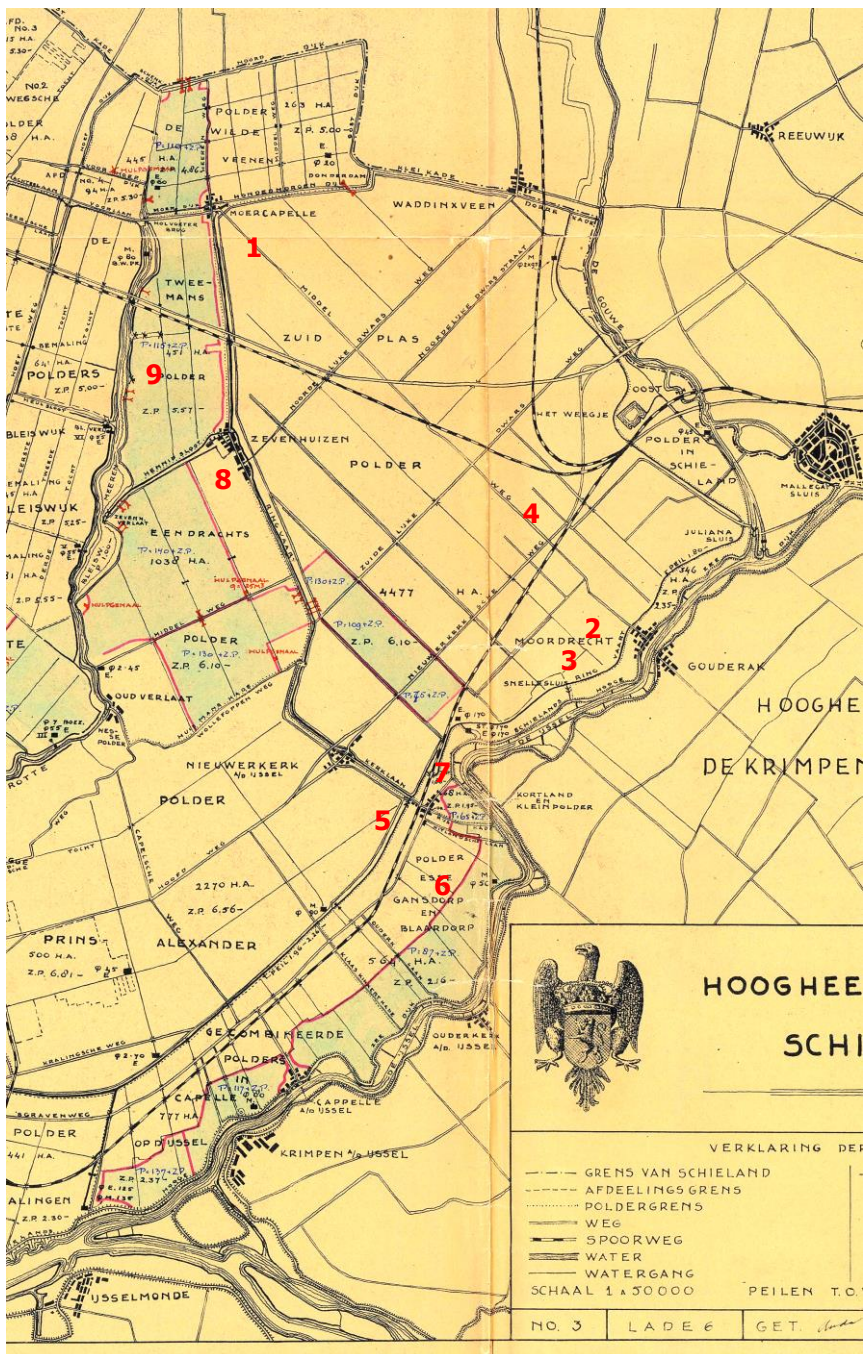
Moerkapelle 1945

Herdenkingsdienst in dorpskerk na de bevrijding

**Tekst en foto's: Adri den Boer, secretaris Historische Vereniging
Nieuwerkerk aan den IJssel - lay out: Mieke den Boer**

Deze folder plus fiets- en wandeltochten zijn deels financieel gesteund door de gemeente Zuidplas in het kader van '10 jaar Zuidplas'

Fragment Inundatiekaart 1944